

Культура України в 17 столітті

Видатні місця України 17 століття, які слід було б відвідати на той час

Категорії пам'яток

- Фортеці
- Школи
- Козацькі січі
- Пам'ятки архітектури

Фортеці

- Хотинська фортеця
- Полонська фортеця
- Хустський замок

Хотинська фортеця

- Хотинська фортеця — фортеця 13 - 18 століття у місті Хотин, що у Чернівецькій області, Україна. Сьогодні на території фортеці розташований Державний історико-архітектурний заповідник «Хотинська фортеця». Одне з семи чудес України.
- Хотинська фортеця веде свій початок від Хотинського форту, що був створений у 10 столітті князем Володимиром Святославичем як одне із порубіжних укріплень південного заходу Русі, у зв'язку з приєднанням до неї буковинських земель. Форт, який згодом було перебудовано у фортецю, знаходився на важливих транспортних шляхах, що з'єднували Київ із Пониззям, пізнішим Поділлям, і Придунав'ям.
- Укріплення було споруджено на кам'янистому мисі, утвореному високим правим берегом Дністра і долиною впадаючої дрібної притоки. На початку воно являло собою замкнений земляний вал з дерев'яними стінами і оборонними спорудами. Завданням форту було оборона поселення Хотин і переправи через річку. Перша кам'яна фортеця була невеликою. Вона була розташована на самому мисі, там де сьогодні стоїть північна башта, і простягалася на південь до теперішнього комендантського палацу. Впродовж століть ця фортеця була таким собі «Феніксом», її неодноразово піддавали реконструкції та розширенню, вона потерпала і зазнавала руйнації від рук завойовників і знов відбудовувалася.

Полонська фортеця

- Полонська фортеця — оборонна фортифікаційна споруда, що існувала на території міста Полонного в X—XIX століттях.
- Місто від заснування і до 1195 року належало київським князям. Сама ж фортеця, очевидно, була збудована в кінці X століття - в 996 році Володимир Великий приписав Десятинній церкві десяту частину своїх "градів"(міст). Серед них було і Полонне, недарма літописець називає його "святої Богородиці град Десятинний". "Градами" в Київській Русі називали великі міста з багатодільною містобудівною і оборонною структурою. Полонне, швидше, було "городком" - містечком з дводільною містобудівною структурою, що включала дитинець та фортифікований посад, що його оточував. Археологічні дослідження 1992-1993 років, проведені в Полонному археологічною експедицією Кам'янець-Подільського педагогічного інституту під керівництвом Винокура І.С., підтвердили існування укріпленого городища площею приблизно 8,2 га в X-XIII ст. Укріплення знаходилося в районі сучасної ветеринарної лікарні, на природному підвищенні, яке оточене водами річки Хомори і фактично є півостровом. Півострів, що височів на 12-17 метрів над навколишнім лугом, був обнесений валом та огорожений частоколом. З єдиної не прикритої річкою сторони фортеці (територія сучасного костелу св.Анни) в XII ст. з'являється мисове поселення, ймовірно, посад, який теж був укріплений частоколом. Фортеця влітку була фактично неприступною - низькі, болотисті береги Хомори захищали місто від ворога.

Хустський замок

- Хустський замок — фортифікаційна споруда, існувала в 11-18 століттях у м. Хуст (Закарпатська область, Україна). Замок був побудований як угорська королівська фортеця для захисту соляного шляху з Солотвина та прикордонних районів. Його будівництво почалося в 1090 році і було закінчено за короля Бели III у 1191 році.
- Про замок згадує турецький мандрівник Евлія Челебі: «Хустський замок розташований на вершині гори Хасана. Мури його високі і товсті своєю могутністю він схожий на фортецю Іскандер, бо висота його вже сягає неба. Житлові будівлі, повернуті вікнами на схід, здіймаються одна над одною. Дахи палаців вкриті кольоровою черепицею, дахи церков вкриті залізом, хрести на них — з чистого золота і тисяють, що в того, хто дивиться на них, втомлюються очі і він змушений, з повагою до них, опускати погляд».
- Замок був знищений від блискавок під час бурі, одна з них попала в порохові склади у 1766. Жупанат спробував зберегти замок, почав ремонт, але це виявилось безнадійно.

Школи

- Лівівська братська школа
- Київська школас(Києво–могилянська академія)

Львівська братська школа

- Львівська братська школа — перша братська школа в Україні. Заснували її бл. 1585 діячі Львівського братства Ю. Рогатинець, І. Рогатинець, І. Красовський та ін. Значною мірою школа утримувалась за кошти від діяльності Львівської братської друкарні.
- Статут Л. Б. Ш. («Порядок шкільний» 1591 р.) — пам'ятка української педагогічної думки. Він передбачав демократичні основи організації школи. До Л. Б. Ш. приймали дітей різних станів зі Львова та інших міст і сіл України. Навчання проводилося тодішньою руською (українською) літературною мовою. Вивчали слов'янську, грецьку, латинську мови (риторика, граматики, піїтика), діалектику, а також арифметику, геометрію, астрономію, філософію, богослів'я, музику. Школа була й осередком розвитку хорового співу та українського шкільного театру. Із каталога братської бібліотеки видно, що значну увагу приділяли творам класичних авторів: тут були видання Арістотеля, Овідія, Вергілія, Валерія Максима та інших. В 1591 р. була надрукована греко-слов'янська грамика «Адельфотес», складена учнями школи і учителем Арсенієм Еласонським.
- У різний час ректорами й учителями тут були: С. Зизаній, Л. Зизаній, Ф. Касіянович, І. Борецький, П. Беринда, Г. Дорофєєвич, І. Трофимович-Козловський, С. Косов, В. Ушакевич та ін. Гетьман П. Сагайдачний заповів значні кошти на потреби школи. Л. Б. Ш. мала значний вплив на розвиток освіти не лише на Русі-Україні, а й у Білорусі, Молдові, Волощині та інших країнах. Вона виховала чимало видатних громадських і культурних діячів. З другої половини 17 ст. занепала, припинила існування в кінці 18 ст.

Київська школа

- Києво-Могилянська академія - стародавній навчальний заклад в Києві, який під такою назвою існував від 1659 до 1817 р. Спадкоємець стародавньої Київської Академії заснованої князем Ярославом Мудрим. Фактично всі сучасні українські ВНЗ в тій чи іншій мірі є духовними спадкоємцями цього закладу через вихованців Академії, які стали засновниками відповідних нових богословських, філософських і наукових шкіл у цих вишах.
- Декілька сучасних вищих навчальних закладів претендують на спадкоємність від Києво-Могилянської академії, серед них насамперед Національний університет «Києво-Могилянська академія», а також Київська духовна академія і семінарія та Київська православна богословська академія.
- Києво-Могилянська академія була заснована на базі Київської братської школи. 1615 року ця школа отримала приміщення від шляхтянки Галшки Гулевичівни. Деякі вчителі Львівської та Луцької братських шкіл переїхали викладати до Києва. Школа мала підтримку Війська Запорозького і зокрема гетьмана Сагайдачного.

Січі

- Базавлуцька
- Микитинська
- Чортомлинська

Базавлуцька січ

- Базавлуцька Січ — адміністративний і військовий центр запорозького козацтва в 1593—1638 роках.
- Січ розташовувалася на острові Базавлук, де до Дніпра впадали ще три річки — Чортомлик, Підпільна і Скарбна.
- Місцевість навколо Базавлуцької Січі була вкрита лісом, поросла високою травою та очеретом, перетиналась безліччю річок, лиманів та озер, що утруднювало дії татарської кінноти, а турецькі галери легко знищувались козаками в лабіринтах річок і протоків. Укріплювалась січ валом, палями, вежами з встановленими на них гарматами. В центрі Базавлуцької Січі розміщувався майдан. Поблизу майдану стояли церква, будинок кошового, козацькі курені і пушкарня. На початку на січі були курені зі стінками, сплетеними з лози і накритими від дощу кінськими шкірами.
- Звідси організовувалися найбільші й найважливіші морські походи запорожців, в тому числі під проводом Петра Сагайдачного та Михайла Дорошенка.
- Наприкінці XVI століття та у 20—40-х роках XVII століття на Базавлуцькій Січі формувалися загони, що ставали ядром козацьких повстань під проводом Северина Наливайка (1594—1596), Марка Жмайла (1625), Тараса Федоровича (Трясила) (1630), Івана Сулими (1635), Павла Павлюка, Карпа Скидана, Дмитра Гуні, Якова Остринина (1637—1638).
- Після розгрому козацько-селянських повстань 1637—1638 років Базавлуцька Січ була зруйнована. Поляки перенесли її на Микитин Ріг, встановивши там свою військову залогу. Тепер місце Січі повністю покрили води штучного Каховського моря.
-

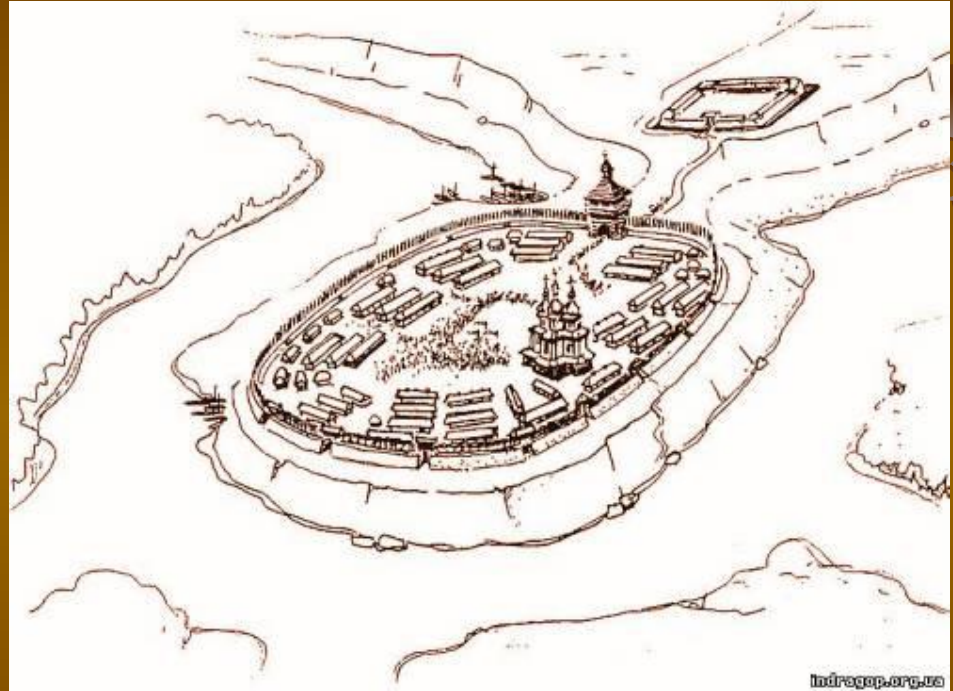
Микитинська січ

- Микитинська Січ — адміністративний і військовий центр запорозького козацтва у 1638—1652 роках. Розташовувалася на Микитиному Розі, біля стародавньої переправи через Дніпро (поблизу сучасного міста Нікополя)
Перенесена сюди польським урядом після придушення козацько-селянських повстань 1637—1638 років зі встановленням польської залози.
- Микитинська Січ була початковим вогнищем Визвольної війни: тут Богдана Хмельницького обрали гетьманом, звідси 22 квітня 1648 року він на чолі козацького загону вирушив проти поляків.
- У 1652 році запорожці перенесли свою Січ з Микитиноного Рогу на ріку Чортомлик, улаштувавши там Чортомлицьку Січ. причина перенесення Січі з Микитиноного Рогу в гирло Чортомлика - Стратегічні недоліки(висока місцевість і з трьох боків майже зовсім відкрита).
- У 30-х роках століття під час великої весняної повені місце Микитинської Січі було відрізане від берега і знесене вниз за течією Дніпра.

Чортомлицька Січ

- Заснована 1652 року на острові Чортомлик. Перший детальний опис Чортомлицької Січі відноситься до 1672 року.
- Найвідомішими отаманами були І.Сірко та К. Гордієнко.
- Підтримка Запоріжжям незалежної політики гетьмана І.Мазепи і перехід у березні 1709 року 8-тисячного Запорізького війська на чолі з кошовим К.Гордієнко на бік шведсько-української армії призвели до зруйнування московським урядом Січі. У травні московській війська під командуванням П.Яковлева та загін полковника Г.Галагана штурмом здобули Січ. Запорожці змушені були відступити і 1709 року заснували Кам'янську Січ.
- Зрйнована російськими військами за царським урядом Петра I у 1709 році..

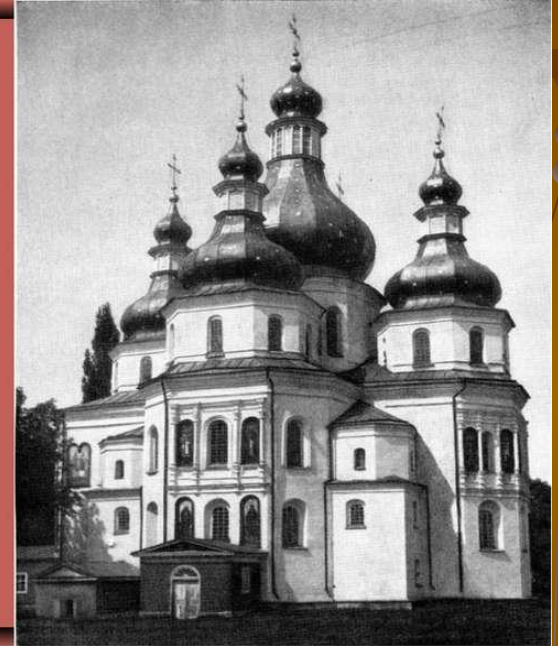
Пам'ятки архітектури

- Густинський Свято-Троїцький монастир
- Собор Покрова Пресвятої Богородиці

Густинський Свято-Троїцький монастир

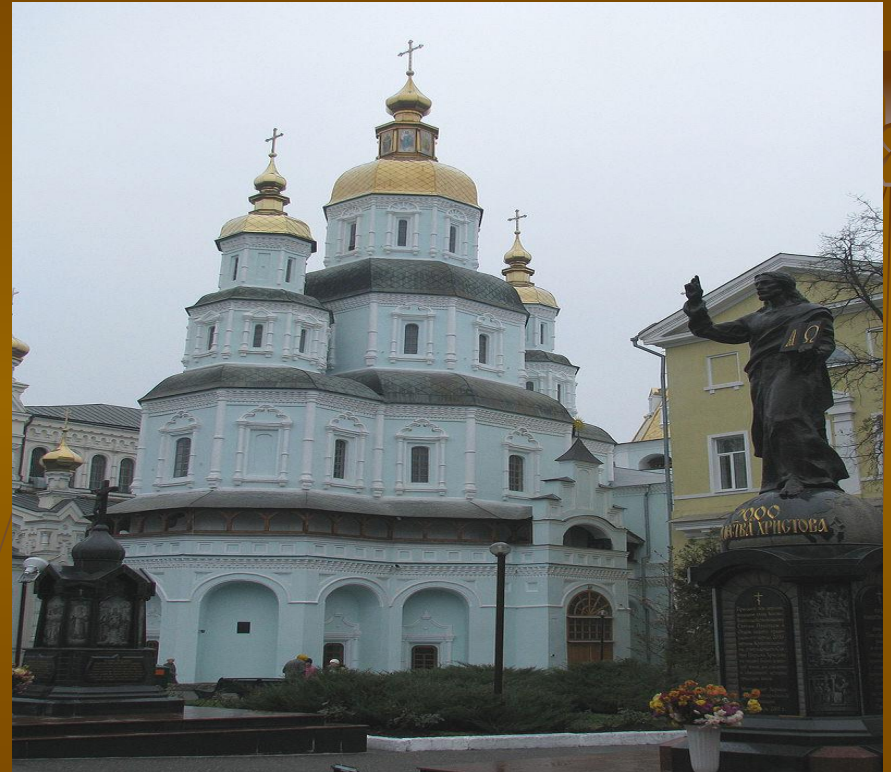
- **Густинський Свято-Троїцький монастир** — жіночий монастир Української православної церкви Московського патріархату. Розташований у селі Густина, на правому березі річки Удай біля міста Прилуки Чернігівської області.

Троїцький
собор
1674-1676.

Собор Покрова Пресвятої Богородиці

- **Собор Покрова Пресвятої Богородиці** — парафіяльний православний храм в Харкові, Харківської єпархії Української православної церкви Московського патріархату, в ім'я Покрова Пресвятої Богородиці. Сьогодні він у складі Покровського монастиря.
- Собор — є єдиним фрагментом забудови Харківської фортеці XVII ст., який дійшов до наших часів.

Кінець!!!